

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-2 ta' Ottubru, 2003

Citazzjoni Numru. 690/2002

Helen Nsib

vs

**Dottor Tonio Azzopardi u I-P.L. Victor Bugeja li
b'digriet tal-5 ta' Lulju 2002 gew nominati bhala
kuraturi deputati sabiex jirrappresentaw lill-assenti
Khemaïs Ben Alaya Nsib**

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-attrici zzewget lill-konvenut fis-6 ta' Ottubru 1995,
minn liema zwieg ma għandhomx tfal.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi I-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzziali tagħha.

Illi I-kunsens tal-partijiet kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wieħed jew wahda jew aktar mill-elementi essenzziali tal-hajja mizzewga.

Illi għalhekk l-imsemmi zwieg huwa null skond it-termini **tal-artikolu 19 (1) (g) u/jew (d) u/jew (f) tal-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi għalhekk l-istess attrici talbet sabiex il-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:

(1) Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg ikkuntrattat bejn I-attrici u I-konvenut huwa null u bla effett.

Bl-ispejjez kontra I-konvenut ingunt għas-sabizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat il-procedura għan-nom tal-kuraturi deputati minn fol. 6 a fol. 14 tal-process.

Rat id-Digriet tal-Affidavits attrici tas-26 ta' Awissu 2002.

Rat in-Nota tal-Eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati a fol. 20 tal-process fejn eccepew:-

(1) Illi I-eccipjenti mħumiex edotti mill-fatti tal-kaz u għalhekk qegħdin jirriservaw id-dritt li jissollevaw I-eccezzjonijiet tagħhom fi stadju ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-kuraturi deputati a fol. 3 tal-process u I-lista ta' xhieda a fol. 21 tal-process.

Rat in-nota tal-attrici datata 4 ta' Dicembru 2002 fejn esebiet l-affidavits tagħha, ta' Maria u Bice Agius bhala Dok. "HN1", Dok. "HN 2", u Dok. "HN 3" rispettivament.

Rat il-verbal tas-seduta tal-11 ta' Dicembru 2002 fejn Dr. Anthony Ellul ghall-attrici ddikjara li ma għandux provi izjed. Fil-fatt il-Qorti tat-Digriet tal-Affidavits ghall-konvenut, u l-kawza giet differita għas-sentenza għat-2 ta' Ottubru 2003.

Rat in-nota tal-kuratur deputat Dr. Tonio Azzopardi datata 19 ta' Frar 2003 li biha esebixxa ittra li huwa rcieva mingħand il-konsulent legali ta' l-attrici li biha gie nformat li l-attrici ma kellha l-ebda nformazzjoni dwar fejn jinstab zewgha, tali ittra datata 13 ta' Frar 2003.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(A) Azzjoni ATTRICI.

Illi l-attrici qed titlob li z-zwieg tagħha tas-6 ta' Ottubru 1995, li minnu ma twieldux tfal jigi ddikjarat null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi peress li l-kunsens tal-partijiet għal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha u wkoll ghaliex qed tallega li l-istess kunsens tal-partijiet kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wieħed jew wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga. Ikkonkludiet li għalhekk l-imsemmi zwieg huwa null skond it-termini tal-**artikolu 19 (1) (g) u/jew (d) u/jew (f) tal-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi fl-ewwel lok jigi rilevat li ghalkemm l-attrici ssemmi l-**artikolu 19 (1) (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ma hemm xejn fil-premessi attrici u lanqas mill-provi li jirreferu ghall-istess sub-artikolu w allura din is-sentenza ser tigi

trattata bazikament fl-isfond ta' dak li jipprovdi **I-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-istess Kap 255.**

(B) PROVI PRODOTTI.

Illi l-attrici **Helen Nsib** ressqtet ix-xhieda tagħha permezz tal-procedura tal-affidavit, fejn sostniet illi:-

"Ohti Rosie kienet mizzewga Tunezin u darba minnhom hargitni magħha u laqqhatni ma' Khemais Ben Alaya Nsib. Dak iz-zmien jien kelli sittax-il sena. Ghall-ewwel konna nohorgu fi grupp flimkien mal-hbieb t'ohti. Wara ftit xhur li kont ili nafu jiena u Khemais bdejna ninnamraw.

Khemais mill-ewwel qalli li ried jizzewwigni. Jien da parti tieghi ma ridtx nizzewweg daqshekk malajr. L-ewwelnett kont ghadni zghira ghaz-zwieg, u t-tieni nett lil Khemais ma konx nafu bizzejjed.

Huwa pero' baqa' jinsisti li ahna kellna nizzewgu. Mhux biss, izda anke r-ragel t'ohti baqa' jinsisti mieghi biex nizzewweg lil sieħbu. Huma bdew ighiduli li jekk ma nizzewgux ser jaqbduh il-pulizija u jkeccuh minn Malta. ta' tifla li kont jiena ma ridtux jitkecca minn Malta u bil-pressjoni li holqu fuqi spiccajt cedejt.

Kien għalhekk li wara ftit gimħat li jiena u Khemais konna ilna nohorgu flimkien spiccajna r-Registru taz-Zwieg nitolbu biex nizzewgu. Niftakar li dan kont qed nagħmlu kontra qalbi, pero' dak iz-zmien hassejt li ma kellix triq ohra x'naghzel. Meta morna r-Registru taz-Zwieg peress li jiena kont ghadni that l-eta', l-ufficial tar-Registru lanqas biss ried johdilna d-dettalji.

Da parti ta' Khemais kien irrabja ferm u meta morna d-dar ghamel xenata shiha quddiem ommi u missieri. Missieri kien qallu li ladarba r-Registratur taz-Zwigijiet ma jridx izewwigna huwa ma seta' jagħmel xejn. Pero' Khemais insista ma' missieri li jekk jiena mmur akkumpanjata mill-genituri tieghi biex nizzewweg dawn ihalluna nizzewgu. Minkejja dan missieri xorta wahda qal lil Khemais li huwa

ma kienx ser jaghmel xi haga kontra qalbi peress li l-genituri tieghi ndunaw li jiena kont nagixxi taht pressjoni.

Wara granet shah itambru Khemais u r-ragel t'ohti, u wara li l-genituri tieghi gew imwiegħda li jiena kien ser ikolli futur ma' ragel mimli flus, il-genituri tieghi cedew u gew miegħi għand ir-Registratur taz-Zwigijiet.

Nispjega li ahna gejjin minn familja kbira. Fil-fatt jiena għandi disat ahwa, sitta bniet u tlieta subien. Għalhekk il-genituri tagħna dejjem riedu jarawna stabbiliti fil-hajja u hasbu li b'dan il-pass ghada pitghada jiena kont ser inkun kuntenta.

Malli zzewwigna Khemais beda jinjorani kompletament. Huwa kien johrog mingħajr ma jghidli fejn kien qed imur. Mhux biss izda laqnas kien qed jghaddili flus biex nghixu. Huwa kien jirrifjuta li jahdem u għalhekk jiena spiccajt nitlob il-flus lill-genituri tieghi. Jiena u Khemais bqajna nghixu fid-dar tagħhom.

Fil-15 t'Awissu 1996 Khemais telaq mid-dar mingħajr ma' qalli xejn. X'hin hrigt mid-dar għal qadja, Khemais garbar hwejgu u telaq 'il barra. Minn dakinhar 'il quddiem jiena ma kelli l-ebda kuntatt iehor mieghu. Sirt naf tramite ohti li Khemais kien siefer u li baqa' jikkuntattja mar-ragel tagħha".

Illi l-istess attrici pprezentat ukoll l-affidavits ta' **Maria Agius u Bice Agius**.

(c) PRINCIPI LEGALI.

Illi l-attrici tissottometti illi z-zwieg bejna u bejn il-konvenut għandu jigi dikjarat null *inter alia* abbazi ta' **l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:

"(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha

mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk tagħmel referenza għas-sentenza “**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar-gia` Borg**” (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza “**Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porsella-Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza għall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (**Viladrich, P.J., “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.”** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is*

important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics". (Viladrich, P.J., op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza "**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**" (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad wkoll li:

"Kwantu għad-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali ("Isabelle Zarb vs Stephen Attard" – P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta' nkompatibbilta' ta' karatru, jew ta' decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar "anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg. Il-Qorti tosserva li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha imposibbli mhux semplicement diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg ossia jassumihom".

Illi għalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwaliasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha filmument li jingħata l-kunsens reciproku ("**Nicholas Agius vs Rita Agius già Caruana**" – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' "*discretio judicii*" hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta

taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

"Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" .... richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ..... si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia' nghad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo` compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena"* (**Pompedda, M.F., "Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski" – Pompedda – Zaggia, "Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico"** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fissentenza **"Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo"** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *"fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimoniali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanziali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicemente nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jagħmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in*

fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju" (ara, "**Emanuel Camilleri v. Carmen Camilleri**", P.A., 10 ta' Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid hekk:-

*"Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizejjed jew ma tkunx irriflettiet bizejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u ddimirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju ("**Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt**", P.A., 15 ta' April 1996)".*

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvivat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, "**Jacqueline Cousin vs Bernard Simler**", P.A., 3 ta' Gunju 1998; "**Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar**", P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u "**Carmelo Grima vs Mary Andrews**", P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, d-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f' zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdependent:-

"La piena avvertenza e il deliberato consenso . . . . La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva . . . . La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai

doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)" (Bersini, F., "Il Diritto Canonico Matrimoniale." (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wieħed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettuva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irrinunciabile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in

contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja' gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

*"... ... ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei riguardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole"* (**Pompedda, M.F., "Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento."** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda impossibbila` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbila` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbi biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` "di intendere e/o di volere". "L'incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale", jghid il-Bersini, "rende la persona inabile al matrimonio, anche nell' ipotesi

... ... che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso" (op. cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap. **255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenziali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg.

Illi dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (Viladrich, P.J., op. cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi "**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**" (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u "**Anna Galea vs John Walsh**", (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` tagħhom sabiex tigi stabbilita bejniethom "the community of life and love".

Illi fl-ahharnett din il-Qorti tagħmel riferenza għal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet "**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**" (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn ingħad li:-

"Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa

wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tiegħu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoء li tnejn minn nies jagħtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie mogħti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgħib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wieħed validu".

Illi kif ingħad fis-sentenza "**Al Chahid vs Mary Spiteri**" (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wieħed tali li permezz tiegħu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligli, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bhal ma huma l-elementi ta'unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew ikkonfermati f'diversi sentenzi mogħtija minn din il-Qorti nkluzi "**Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri**" (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); "**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**" (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); "**Ousama Sadalah vs Doris Tanti**" (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); "**Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine**" (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**" (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); "**Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea**" (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); "**Albert Grech vs Josette Grech**" (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); "**Marco Tanti vs Catherine Azzopardi**" (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u "**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**" (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi min-naha l-ohra fl-**Artikolu 19 (1) (f)** jingħad ukoll li z-zwieg ikun null:-

"artikolu 19 (1) (f) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg

innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg".

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza "**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**" minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u "**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**" (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza "**Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**" (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttamente izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatamente qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens".

Illi tal-istess portata hija s-sentenza "**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**" (P.A. (RCP) I-1 ta' Frar 2001); "**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**" (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); "**Carmen El Shimi għa' Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**" (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); "**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**" (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); "**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**" (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u "**Albert Grech vs Josette Grech**" (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit Nru 793/01/RCP).

Illi dwar dawn l-elementi jirrizulta mill-provi prodotti li fl-ewwel lok l-partijiet f'dak l-istadju tal-hajja tagħhom qatt ma kellhom id-diskrezzjoni necessarja sabiex jifhmu l-kuncett ta' hajja mizzewga u d-dmirijiet naxxenti minnha *stante* li l-attrici zzewget lill-konvenut meta hija kellha biss sbatax-il sena bir-rit civili w unikament u solament minhabba l-fatt li l-konvenut kien qed jibza' li jekk ma jizzewwigx tfajla Maltija, huwa kien ser jigi deportat minn Malta. Fil-fatt saret insistenza fuqha mill-konvenut, tant li l-

ewwel darba li marru biex jizzewgu civilment I-ufficial tar-Registru ma accettax din il-proposta *stante* li I-attrici kienet ghada taht I-eta', izda wara li ghadda xi zmien u wara li I-konvenut, u r-ragel ta' ohtha kkongvinces lill-genituri tagħha, dawn ta' I-ahhar marru magħha r-registrū u gie ccelebrat iz-zwieg bir-rit civili.

Illi mill-provi prodotti jidher car li I-attrici lanqas biss kienet taf ezatt x'qed tagħmel meta zzewget lill-konvenut b'dan il-mod, anzi jidher li dan sar kontra x-xewqa tagħha, u certament li r-ragunijiet migjuba flimkien mac-cirkostanzi kollha tal-kaz, kif indikat mix-xhieda bl-affidavits hawn riproposta, ma humiex dawk li jwasslu persuna li tagħmel dan il-pass f'hajjitha, fejn fil-fatt hija nieqsa minn din I-unjoni kull element baziku u essenziali sabiex zwieg jigi kkonsentit konxjentozament u bil-liberta' necessarja, u dan apparti li I-attrici lanqas kellha biss ideja tas-sinifikat tal-istess istituzzjoni bazilari għas-socjeta' tagħna, b'dan li jista' jingħad bl-aktar mod trankwill minn din il-Qorti, li in verita' dan ma kien zwieg xejn, kemm ghaliex I-attrici ma kellhiex id-diskrezzjoni necessarja fil-gudizzju tagħha sabiex tidhol għal din ir-rabta mal-konvenut, u kif ukoll li dan in verita' ma kien xejn hliel zwieg simulat, intenzjonat biss biex jservi I-iskop tal-konvenut li joqghod hawn Malta, u ma jkunx b'hekk jista' jigi deportat jew imkecci minn dan il-pajjiz u allura jezistu r-rekwiziti kollha sabiex I-istess zwieg jigi ddikjarat null u bla effett skond it-termini tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** għar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Illi min-naha I-ohra I-konvenut jidher ovvju li kellu f'mohhu haga wahda biss u cjoء li juza lill-attrici sabiex jakkwista stat ta' mizzewweg lill-Maltija u b'hekk ikun jista' jkollu d-dritt ta' moviment hawn Malta u jibqa' jghix Malta bla ma kien lanqas jaf lill-attrici. Kull diskrezzjoni ta' gudizzju fuq kull element taz-zwieg, anke I-iktar wieħed minimu ta' konvivenza almenu apparenti kien għalhekk għal kolloq nieqes mill-istess konvenut.

Illi certament li mill-provi kollha prodotti mill-attrici, jidher li I-konvenut kellu I-kunsens tieghu vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u d-drittijiet u dmirijiet naxxenti mill-istess, u I-kunsens tieghu kien ukoll difettuz

stante li eskluda pozittivament elementi essenzjali mill-istess zwieg sa mill-bidu tieghu, ghaliex qatt ma kellu l-intenzjoni li jghix bhala r-ragel u zewg martu izda biss li juzaha sabiex jkun jista' jghix hawn Malta, u fil-fatt jista' jinghad li tul il-hajja mizzewga l-istess konvenut lanqas biss iprova jghix hajja mal-attrici, izda kien johrog wahdu, ma jahdimx, u jiprofitta ruhu mill-ospitalita' tal-genituri tal-attrici ma' min il-kontendenti kienu jghixu. Hija sfortuna kbira, din il-Qorti thoss, li dan ma kienx kaz izolat, ghaliex gja' gie trattat diversi drabi fis-sentenzi ta' din il-Qorti nkluzi dawk ta' "**Rodianne Graham vs Maria Concetta Zammit**" (P.A. (RCP) 30 ta' Ottubru 2002) u "**Carmela Barbara vs Fathy Abd El-Halim El-Khouly et**" (P.A. (RCP) 31 ta' Ottubru 2002) fejn inghad li-

*"Illi huwa sintomatiku li wiehed jirreferi ghas-sentenzi "**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**" (P.A. (N.A.) 31 ta' Mejju 2000) u "**Carmen El Shimi gja' Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**" (P.A. (N.A.) 20 ta' Gunju 2000) fejn inghad li fiz-zwieg ta' konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista c-cittadinanza Maltija jew/u ddritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu. Illi dawn l-istess sentenzi gew segwiti minn din il-Qorti fil-kawzi "**Lydia Musu' vs Dr. Ian Spiteri Bailey**" (P.A. (RCP) I-1 ta' Ottubru 2002); "**Marica Bouchioua vs Farhet Ben Mohammed Bouchioua**" (P.A. (RCP) I-1 ta' Ottubru 2002); u "**Rodianne Graham vs Maria Concetta Zammit nomine**" (P.A. (RCP) – 30 ta' Ottubru 2002) li ghalihom issir riferenza".*

Illi ghalhekk jirrizulta li l-istess zwieg għandu jigi dikjarat null abbazi wkoll tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255**.

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta'** u **tiddeciedi**, billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati in kwantu l-istess jistghu jkunu nkompatabbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

Kopja Informali ta' Sentenza

(1) Tiddikjara u tiddeciedi u z-zwieg ikkuntrattat bejn I-attrici u I-konvenut tas-6 ta' Ottubru 1995 huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u dan *ai termini tal-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.*

Bl-ispejjez kollha bin-nofs bejn il-partijiet, filwaqt li I-kuraturi deputati għandhom jithallsu skond il-ligi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----